

**D. DIONYSII // A RICKEL CARTHVSIANI, // de perfecto
mundi contemptu, // ut pius ita utilissimus heptalo- // gus**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, Nov. 1530

De honesta co[n]uersatione clericorum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55472)

Ma. 35. Vita carnalis vilescit, & mollibus iacetium in stratis, ac lasciuientium delectatio atq; pausatio, q̄ spernendae sint innotescit. O vita solitaria vita felix & sancta, vita diuina & libera, vita pura atq; angelica, tu splendor animae, amica sapientiae, ornamentum ecclesiae, plenitudo gratiae, consummatio perfectionis, custos quietis & pacis.

Psal. 137. Te lex attollit, propheta miratur, vniuersiq; insuper qui uerae perfectionis cacumen sortiti sunt, tua praeconia norunt. Adhaereat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuerote te in principio letitiae meae. Tu requies mea in seculum seculi, hic habitabo, quonia elegi eam. Hanc igitur te uitam chari mi frater opto leuiter arripere, fructuose tenere, feliciterq; finire.

De honesta conuersatione clericorum.

Art. XXXV.

Ephes. 4

Bsecro vos in domino, vt digne ambuletis uocatione qua uocati estis. Quoniam nec dum charissime deus creuisti charismata meliora emulando statum perfectionis arripere, totique mundo & propriae uoluntati

perfecte abrenunciare: vt interim uiuas vt oportet decetq; canonicum, quid ad hoc requiratur tibi breuiter pandam. Itaq; in principio tertij decretaliū inter caetera de clericis seu canonicis scriptum est, (Nempe quod ibi de clericis legitur: et

De uita & ho. cle. c. si quis
De uita & ho. cleri. c. clericus, & c
monaster.

tum est ad canonicos praecipue pertinere) Clerici arma portantes & usuram, excommunicentur. Si quis ex clericis communi relaxauerit, anathema sit. Monasteria monialium si quisquam clericus sine manifesta & rationabili causa frequentate praesumpserit, per episcopum arceatur. Et si

DE ARCTA VIA SALV. F. 60

non destiterit, ab officio ecclesiastico redda tim-
munis. Bona clericorum veniant in communi, in
vna domo vescantur, atq; sub vno tecto dormi-
ant ac quiescant. Ludos & ludibria in ecclesia ne
quaquam exerceant. Vt clericorum actus et mo-
res in melius reformatur, continenter et caste vi-
uere studeant vniuersi, praesertim in sacris ordina-
bus constituti, ab omni libidinis vitio praecaueren-
tes: quatenus in conspectu omnipotentis dei puro
corde, & casto corpore valeant ministrare. Ne ve-
to facilitas veniae incentiuum tribuat delinquenti-
bus: statuimus, vt qui deprehensi fuerint inconti-
nentiae vitio laborare, prout magis aut minus
peccauerint puniantur secundum canonicas san-
ctiones, quas efficacius et districtius praecipimus
obseruari: vt quos diuinus timor a malo non re-
uocat, temporalis saltem poena coerceat a pec-
cato, videlicet vt ab officio suspendantur, & ec-
clesiasticis beneficijs spoliarentur. A crapula & e-
brietate omnes clerici diligenter abstineant. Vn
de vinum sibi temperet, nec ad bibendum quis
piam incitetur, quum ebrietas & mentis indu-
cat exilium, & libidinis prouocet incentiuum.
Vnde illum ab usum penitus decreuimus abolen-
dum, quo in quibusdam partibus ad potus aqua-
les suo mo se obligant potatores. Si quis autem su-
per his se culpabilem exhibuerit, nisi a superiori
communitus satisfecerit, ab officio & beneficio
suspendatur. Clerici officia vel commertia secu-
laria non exerceant, maxime inhonesta. Mimis
socularibus, & histrionibus non intendant.
Tabernae prorsus euitent, nisi forte causa neces-
sitate in itinere constituti. Ad aleas & raxillos
non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. Coro-

De vita &
ho. de. c. 2
crapula
De vita &
ho. der. c.
clerici offi-
cia

K ij nam

DIONYSII CARTH.

nam & tonsuram habeant convenientem, & se
 in officijs ecclesiasticis & alijs bonis studijs ex-
 erceant diligenter. Clausa deferant desuper vesti-
 menta, nimia breuitate uel longitudine non no-
 tanda. Pannis rubeis, aut viridibus, manicis so-
 tularibus consuticijs frenis sellis pectoralibus de-
 auratis aut aliam superfluitatem gerentibus non
 utantur. Fibulas aut corrigias argento seu auro
 ornatas non ferant. Nec anulos: nisi quibus com-
 petit ex officio dignitatis. Inhibendum est ut nul-
 lus sacerdos sceminas de quibus suspicio esse po-
 test retineat. Si presbyter, diaconus aut subdia-
 conus de quacunque scemina crimine fornicator-
 nis suspectus, post primam, secundam, tertiam ac
 monitionem inueniatur fabulati, aut aliquo mo-
 do conuersari cum ea: excommunicationi sub-
 datur. Cum clericis non permittantur mulierum
 la habitare: nisi forte de illis personis existant,
 quibus naturale ius nil permittat criminis susp-
 cari. Ecce mi frater ex his elicere uales, qualis al-
 quando fuit, & nunc quoque merito esset conuer-
 satio canonicorum, quae honesta, religiosa atque de-
 uota. Proh dolor status ille uehementer nimis pro-
 lapsus est. Forsitan dices ea quae dicta sunt ad in-
 positiuum pertinere: & per consequens dispensa-
 tioni praesertim summi pontificis subiacere, nec
 te obligari ad ea. Fateor utique quod dum ratione
 bilis causa est, dispensationem admittunt: & quae
 uis forte quantum ad aliqua iam per dispensa-
 tionem amota sunt (utputa quo ad cohabitationem,
 conuersionem, & bonorum communita-
 tem) non tamen quo ad alia multa: uidelicet quo
 ad continetiam, sobrietatem, mundanarum u-
 tutatum ac superfluitatum euitationem, in spiri-
 tibus

De cohab.
 cle. & mu. i
 et c. si quis

i. q. 7 c. ne
 cessaria

talibus exercitijs diligētem occupationem, atq̄
 in ecclesiasticis officijs debitā exercitationem.
 Postremo vt certius tibi pateat quāta exigam
 tur ad hoc q̄ aliquis per dispensationem excuse
 tur coram deo ab obligatione, & ab impletione
 legis, iuris, præcepti, statuti, seu regulæ suo statui
 conuenientis: aliquid tibi de dispensatione con
 scribam. Et quidem in primis certissimum est, q̄
 dispensandi potestas consistit in summo pontifi
 ce, cæterisque prælatis, non sicut in dño, aut princi
 pali principe: sed tanquam in ministris & instru
 menta libus causis. Minister autem & instrumen
 talis causa agere debet, atque moueri secundum
 directionem atq̄ voluntatem domini & princi
 palis artificis. Itaque vt dispensatio ualeat, & a
 culpa coram deo excuset, oportet vt secundum *i. q. 7. c. tal*
 dei omnipotentis, summi legislatoris voluntatē *de preb. &*
 consensumq̄ fiat, puta ex rationabili causa, abs *dig. c. ex*
 que iuris iniuria, & veritatis iactura. Idcirco in posuisti &
 secunda secunda quæst. lxxviii. Thomas disse *in glo.*
 ruit, q̄ prælatus pro suo non potest libitu dispen- *Thomas*
 sare, nec in manifestis malis eius dispēsatio a cul
 pa excusat. Itaq̄ dispensando non debet potesta
 te sibi collata abuti: sed ea fideliter vtī ad aliorū
 profectum, secundum finalem intentionem sum *i. q. 5. c. ne*
 mi legislatoris, a quo est om̄is potestas. Ideo nan
 que dicit Apost. Sic nos existimet homo vt mini *1. Cor. 4*
 stros Christi, & dispensatores ministeriorum dei.
 Hic iam quæritur inter dispensatores, vt fidelis
 quis inueniatur. Et denuo: Secundum potestatem, *2. Cori. 13.*
 inquit, quæ data est mihi in ædificationē, & non
 in destructionem. Denique secundum Hostien- *Hostiensis*
 sem, dispensatio est misericors relaxatio rigoris
 iuris per eum, ad quem pertinet canonicè facta.

Bartholomaeus Et, ut ait Durandus super sententias, Dispensatio importat amotionem obligationis iuris in casu, quantum ad aliquem vel aliquos: certumque est quod hoc fieri nequeat sine ratione idonea & rationabili causa. Quae secundum doctores ponitur

i. q. 7. c. tali duplex. Puta vrgens necessitas, et vera euidentis-
Cuj. parisi que utilitas. Propterea dicit Guillelmus Parisiensis, A multis prudentibus dicitur quod dispensatio est ius & non iuris diminutio aut derogatio, seu eius in aliquo laesio. Causa siquidem propter quam dispensatio fit, facit proculdubio ut iustum sit quod indulgetur. Alioquin non dispensatio, sed iuris dissipatio esset. Et ex hoc alij trahunt quod dispensatio aliud non est, quam latentis seu virtualis intentionis ipsius legislatoris expressio: ita quod si legislator adesset, ipse stante tali necessitate aut utilitate sic iudicaret agendum, imo sic ageret. Vnde secundum hoc per dispensationem mutatur materiale in lege, non legis formale, videlicet intentio legislatoris, quae est principale in lege. Praeterea ergo est diligenter considerare causam dispensationis, secundum rectam rationis & verae prudentiae discussionem. Alioquin nec ipse esset a culpa

Bernardus immunis nec alius. Vnde San. Bernardus scribit Roberto monacho, qui de licentia papae transtulit se de ordine rigidiore Cisterciensium, ad ordinem Clunacensem leuiorem. Non tibi frustra quod blandia est de dispensatione apostolica, cuius conscientiam tenet ligatam diuina sententia. Hinc ergo secundum doctores in lege aliqua potest et debet fieri dispensatio propter compellentem necessitatem, aut veram manifestamque utilitatem, quam verisimiliter acceptasset, et approbasset legislator, si sibi occurrisset. Alioquin dispensator potest

i. q. 7. c. tali
& c. necess.

stare

DE ARCTA VIA SALV. 62

state sibi concessa utitur, imo abutitur in destru-
ctionem, non in ædificationem. Is quoque qui di-
spensationem requirit sine necessitate aut utilita-
te præfata, vel per falsi suggestionem, aut vi sup-
pressionem: fallit seipsum nec excusatur a culpa.
Hinc libro de consideratione scribit Bernard. ad
papam Eugenium, Non sum tam rudis, ut igno-
rem vos positos dispensatores: sed in ædificatio-
nem, non in destructionem. Vbi vrget necessitas,
excusabilis est dispensatio. Vbi utilitas prouo-
cat, laudabilis est. Utilitas dico communis, non
propria. Nam ubi nihil est horum: non plane fi-
delis dispensatio, sed crudelis dissipatio est. His cõ-
sonant summorum põtificum scripta Gelasij &
Leonis. Ait quippe Gelasius papa, Vbi necessi-
tas non est, inconuertibilia maneant sanctorum pa-
trum decreta. Et sanctus Leo papa, Vbi necessi-
tas non est, nullo modo violentur sanctorum pa-
trum instituta, Ecce ex his potes pensare frater
amande quando & qualiter dispensatio a culpa
excuset: quam rationabiliter sit petenda, quam
circumspecte atque prudenter exhibenda. Per quod
etenim status ecclesiæ eatenus corrui & defecit
sicut per cõsuetudinariam incircumscriptam ac
leuem dispensationem? Ideo quantum tibi possi-
bile est esto iusti verique tenax. Et quæ nunc scri-
psi ad canonicos pertinere: quamdiu in hoc statu
es, quantum bono præuales, modo diligenter ob-
serues: ut per hoc gratiam merearis amplio-
rem a domino, per quam meliora æmulando chari-
smata statum perfectionis viriliter feliciterque ac-
cipias, ad honorem, laudem, & gloriam creato-
ris adorandi, excelsi, ac immortalis: qui est super
omnia deus sublimis & benedictus, Amen.

De rescrip-
c. sup lris
Bernardus

Gelasij. pa.

Leo papa

K iij De va